Visoka Medicinska Škola Zdravstva Doboj

P R A V I L N I K

O ZAŠTITI I ZDRAVLJU NA RADU

Doboj, Jul 2026. god.

SADRŽAJ

I – OPŠTE ODREDBE 3
II – ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU 4
III – PRAVA OBAVEZE I DUŽNOSTI ZAPOSLENIH 6
IV – PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI RUKOVODIOCA 8
V – DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA 9
VI – OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA 10
VII – RADNA MJESTA SA POVEĆANIM RIZIKOM 12
VIII – PRETHODNI I PERIODIČNI LJEKARSKI PREGLEDI ZAPOSLENIH 13
IX – POSEBNA ZAŠTITA ŽENA, ZAPOSLENIH MLAĐIH OD 18 GODINA I ZAPOSLENIH SA UMANJENOM RADNOM SPOSOBNOŠĆU 13
X – PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA OPREME ZA RAD I USLOVA RADNE SREDINE 14
XI – SLUČAJEVI POVREDE OBAVEZA ZBOG KOJIH SE RADNIK MOŽE UDALJITI SA RADA 16
XII – MJERE KOJE SE PREDUZIMAJU PREMA RADNIKU KOJI SE NE PRIDRŽAVA MJERA ZAŠTITE NA RADU 16
XIII – SREDSTVA I OPREMA ZA LIČNU ZAŠTITU 18
XIV – EVIDENCIJE I IZVJEŠTAVANJA 18
XV – OBAVEZE PREMA ORGANIMA INSPEKCIJE RADA 19
XVI – ZABRANA PUŠENJA 19
XVII – PRVA POMOĆ I HITNA MEDICINSKA POMOĆ 20
XIX – NAČIN I POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA I ZAŠTITE NA RADU 21
XX – MJERE I NORMATIVI ZAŠTITE NA RADU 22
XIV – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE 27

Na osnovu člana 14. i 76. stav 1. Zakona o zaštiti na radu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 01/08, 13/10) i člana 73. Zakona o radu (Službeni glasnik Republike Srpske br. 01/16 i 66/18), i člana 41. Statuta Upravni odbor na sjednici dana 21.07.2026.godin VMŠZ Doboj donosi:

P R A V I L N I K
O ZAŠTITI I ZDRAVLJU NA RADU

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Pravilnikom o zaštiti na radu (u daljem tekstu Pravilnik) Visoka Medicinska Škola Zdravstva Doboj**,** (u daljem tekstu: društvo) uređuju se međusobna prava, obaveze i odgovornosti iz oblasti zaštite na radu.

Zaštita i zdravlje na radu – kao djelatnost od opšteg interesa, predstavlja obezbjeđivanje takvih uslova rada kojima će se otkloniti, ili u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti mogućnost nastanka povreda na radu, profesionalnih oboljenja i oboljenja u vezi sa radom.

Zaštita zdravlja na radu sprovodi se na osnovu zakona, ovog pravilnika, Akta o procjeni rizika društva, tehničkih propisa i standarda, uputstava proizvođača sredstava rada i opreme koja se koristi u objektima i radnim prostorijama, plana mjera zaštite zdravlja na radu, propisa u oblasti zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog i penzionog osiguranja, radnog prava i propisanih i opštepriznatih standarda i normi.

Član 2.

Ovim pravilnikom u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu, a prema uslovima i potrebama društva pobliže se uređuje sljedeće:

- zadaci direktora društva,
- zadaci referenta zaštite na radu,
- prava, obaveze i odgovornosti radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima,
- način zabrane vršenja poslova odnosno radnih zadataka radnika koji se ne pridržava propisanih mjera zaštite na radu ili koji odbije da postupi po uputstvima radnika sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima u vezi bezbijednosti na radu, i u vezi povreda radnih obaveza i radne discipline,
- organizovanje poslova zaštite na radu,
- obučavanje iz oblasti zaštite na radu,
- određivanje poslova koji se obavljaju pod posebnim uslovima rada, kao i uslova koje radnik treba da ispunjava za njihovo obavljanje,
- način i postupak upućivanja radnika na ljekarski pregled,
- posebna zaštita žena, omladine i invalida rada,
- postupak u vezi sa nabavkom oruđa za rad i sredstava lične zaštite na radu, kao i načina postupka ispitivanja i održavanja oruđa za rad,

- način obuke i pružanja prve pomoći u slučaju povrede ili oboljenja radnika u slučaju elementarne nepogode, eksplozije, požara i sl.,
- način izvršavanja obaveza prema inspekciji rada, prijavljivanja i vođenja evidencije o povredama na radu, oboljenjima u vezi sa radom i vođenju evidencije o obučenosti radnika,
- i druga pitanja iz oblasti zaštite na radu koja su od interesa za radnike.

Član 3.

Zaštita i zdravlje na radu u društvu sastavni je dio redovnog procesa rada i zaštite radnika, i organizuje se, sprovodi i unaprjeđuje uporedo sa organizovanjem i unaprjeđenjem procesa rada, uz primjenu savremenih tehničkih, obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih, ekonomskih i drugih mjera.
Sprovođenje odredaba ovog Pravilnika postiže se sprječavanje povreda i oštećenja zdravlja prilikom rada, stvaraju se uslovi da se radni zadaci obavljaju bez opasnosti po život i bez štete po zdravlje, da se smanje bolovanja, invalidnost i produži radni vijek radnika.

Član 4.

Odredbe ovog Pravilnika odnose se i primjenjuju na sve radnike u radnom odnosu u Društvu, kao i na druga lica po bilo kom osnovu rada nalaze u procesu proizvodnje, radnim prostorijama ili halama.

II – ORGANIZOVANJE POSLOVA ZAŠTITE I ZDRAVLJA NA RADU

Član 5.

Za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu u društvu, društvo će ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji iz oblasti zaštite na radu angažovati ovlašćenu ustanovu sa licencom, a koja će odrediti stručno lice za zaštitu na radu (u daljem tekstu: “stručno lice“).

Član 6.

Društvo će stručnom licu, omogućiti nezavisno i samostalno obavljanje poslova i pristup svim potrebnim podacima u oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Član 7.

Stručno lice obavlja sledeće poslove:
- učestvuje u pripremi Akta o procjeni rizika i Pravilnika o zaštiti na radu;

- organizuje poslove iz oblasti zaštite na radu (organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne sredine, organizuje preventivna i periodična ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu itd.)
- vrši kontrolu i daje savjete poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- učestvuje u opremanju i uređenju radnog mjesta u cilju obezbjeđivanja bezbjednih i zdravih uslova rada;
- prati i kontroliše primjenu mjera za zaštitu i zdravlje na radu;
- priprema i sprovodi osposobljavanje zaposlenih za bezbijedan i zdrav rad;
- predlaže mjere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnim mjestima sa povećanim rizikom;
- prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim oboljenjima kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izvještaje sa prijedlozima mjera za njihovo otklanjanje;
- sarađuje i koordinira rad sa službom medicine rada o svim pitanjima u oblasti zdravlja na radu;
- pokreće inicijativu za zabranu rada na radnom mjestu, ili upotrebu sredstava za rad i opreme u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje radnika;
- dužan je pismeno obavijestiti neposrednog rukovodioca o potrebi zabrane rada iz ovog člana;
- vodi evidenciju u oblasti zaštite i zdravlja na radu;
- razmatra inicijative zaposlenih i preduzima mjere u skladu sa zakonom;
- sarađuje sa inspekcijom rada – pri vršenju nadzora, pružanju potrebnih informacija i obavještenja, dostavljanja izvještaja, vrši prijavljivanje smrtnih, kolektivnih, teških povreda i opasnih pojava.

Član 8.

Za obavljanje pojedinih poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu preduzeće će angažovati službu medicine rada.

Član 9.

Služba medicine rada iz prethodnog člana za preduzeće obavljaće sledeće poslove, a u skladu sa ovim Pravilnikom:
- učestvuje u identifikaciji i procjeni rizika na radnom mjestu i radnoj sredini prilikom izrade akta o procjeni rizika;
- upoznaje radnike sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove osposobljavanja radnika za pružanje prve pomoći;
- utvrđuje i ispituje uzroke nastanka profesionalnih oboljenja i bolesti u vezi sa radom;
- ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju da ispunjavaju zaposleni radnici za koje se posebnim aktom utvrdi da obavljaju određene poslove na radnom mjestu sa povećanim rizikom ili za upotrebu odnosno rukovanje određenom opremom za rad;
- vrši prethodne i periodične ljekarske preglede zaposlenih radnika za koje se posebnim aktom procjeni da se nalaze na radnim mjestima sa povećanim rizikom i izdaje izvještaje o ljekarskim pregledima u skladu sa propisima o zaštiti i zdravlju na radu;

- učestvuje u organizovanju prve pomoći, spasavanju i evakuaciji u slučaju povređivanja radnika ili havarija;
- daje savjete pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti zaposlenog;
- daje savjete pri izboru i testiranju novih sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu iz zdravstvenog aspekta;
- učestvuje u analizi povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti u vezi sa radom;
- neposredno sarađuje sa stručnim licem za zaštitu i zdravlje na radu.

Izvještaji o prethodnim i periodičnim ljekarskim pregledima radnika su povjerljive prirode, pod nadzorom su službe medicine rada, mogu se dostavljati drugim licima samo uz pismenu saglasnost zaposlenog na koga se odnose, i ne mogu se koristiti u svrhu diskriminacije.

Član 10.

Prethodne i periodične ljekarske preglede radnika može da vrši služba medicine rada koja posjeduje licencu, propisnu opremu, prostorije i stručni kadar.

III – PRAVA OBAVEZE I DUŽNOSTI ZAPOSLENIH

Član 11.

Prava na zaštitu i zdravlje na radu, u smislu ovog Pravilnika, imaju:
- lica koja su u radnom odnosu u društvu,
- lica koja su na stručnom osposobljavanju u društvu bez zasnivanja radnog odnosa (volonteri),
- učenici i studenti koji su kod poslodavca na praktičnoj obuci, i
- sva druga lica koja se po bilo kom osnovu rada nalaze u prostorijama i prostorima društva

Član 12.

Prava i obaveze zaposlenih iz oblasti zaštite i zdravlja na radu su da:
- da se prije početka rada u društvu zaposleni upozna sa mjerama zaštite i zdravlja na radu na radnom mjestu na koje je raspoređen, i da se osposobljava za njihovo provođenje;
- neposrednom rukovodiocu i stručnom licu daje prijedloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima vezanim za zaštitu i zdravlje na radu;
- kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mjesta na osnovu Akta o procjeni rizika.
- zahtijeva od neposrednog rukovodioca i ovlašćene organizacije, ako to tehnološki proces rada zahtijeva, dodatna uputstva i upoznavanja za rad na bezbijedan način.
- obavi propisani ljekarski pregled na koji ga upućuje poslodavac;
- radi na radnom mjestu sa povećanim rizikom ako je, na osnovu izvještaja službe medicine rada, utvrđeno da je zdravstveno sposoban za rad na tom radnom mjestu;
- primjenjuje propisane mjere za bezbijedan i zdrav rad i da namjenski koristi sredstva za rad;

- koristi propisana sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, i da sa njima pažljivo rukuje, da ne bi ugrozio svoje zdravlje, kao i zdravlje drugih zaposlenih;
- prije početka rada, pregleda svoje radno mjesto, i da u slučaju uočenih nedostataka, odmah obavijesti svog neposrednog rukovodioca i stručno lice za zaštitu i zdravlje na radu;
- o svakoj pojavi koja bi na radnom mjestu mogla ugrozila njegovu zaštitu i zdravlje na radu ili zaštitu i zdravlje drugih zaposlenih, odmah obavijesti neposrednog rukovodioca i stručno lice za zaštitu i zdravlje na radu;
- prijavi stručnom licu za zaštitu i zdravlje na radu svaku povredu na radu kao i profesionalno oboljenje ili oboljenje u vezi sa radom;
- prije napuštanja radnog mjesta, ostavi radno mjesto i sredstva rada u stanju koje ne ugrožava druge zaposlene;
- sarađuje sa svojim neposrednim rukovodiocem i ovlaštenom organizacijom, a u cilju sprovođenja propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu;
- ako mu prijeti neposredna opasnost po život ili zdravlje, da preduzme mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su mu na raspolaganju na otklanjanju neposredne opasnosti;
- ukoliko nije u stanju da otkloni neposrednu opasnost, zaposleni radnik je dužan da napusti radno mjesto, odnosno radnu sredinu, i o tome obavijesti neposrednog rukovodioca i stručno lice za zaštitu i zdravlje na rad;

Zaposleni ima pravo da odbije da radi:

- ako mu prijeti neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mjere za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu na koje je određen, sve dok se te mjere ne obezbijede;
- ako mu poslodavac nije obezbijedio propisani ljekarski pregled ili ako se na ljekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove;
- ako u toku osposobljavanja za bezbijedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i mjerama za njihovo otklanjanje na poslovima ili na radnom mjestu na koje je raspoređen;
- da radi duže od punog radnog vremena, odnosno noću ako bi, prema ocjeni službe medicine rada, takav rad mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje;
- da radi na sredstvu za rad na kojem nisu primijenjene propisane mjere za zaštitu i zdravlje na radu.

Član 13.

U slučajevima iz člana 13. ovog Pravilnika zaposleni može da se pisanim zahtjevom obrati neposrednom rukovodiocu za preduzimanje mjera koje, po mišljenju zaposlenog, nisu sprovedene.
Ako neposredni rukovodilac ne postupi po zahtjevu iz stava 1. ovog člana u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva, zaposleni ima pravo da podnese zahtjev za zaštitu prava inspekciji rada.
Kada radnik odbije da radi u slučajevima iz stava 1. ovog člana, a poslodavac smatra da zahtjev zaposlenog nije opravdan, poslodavac će odmah obavijestiti inspekciju rada.

Član 14.

Zaposleni koji obavljaju radne operacije dužni su da se pridržavaju uputstava za bezbjedan i zdrav rad, kao i predviđenih zaštitnih mjera.

Član 15.

Zaposleni ne može otpočeti sa poslom u pijanom stanju ili u stanju pod uticajem narkotika (droga) ili drugih opojnih sredstava.

IV – PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI RUKOVODIOCA

Član 16.

1. Direktor društva

Direktor društva rukovodi procesom rada u skladu sa smjernicama, planovima i opštom organizacijom rada, i odgovoran je za sprovođenje zaštite na radu saglasno Zakonu o zaštiti na radu, drugim propisima koji regulišu ovu oblast i odredbama ovog Pravilnika.

Član 17.

Direktor ima sljedeća prava i obaveze:

- preko neposrednih rukovodilaca i stručnog lica obezbjeđuje sprovođenje opštih akata o zaštiti na radu, plana i programa mjera zaštite na radu;
- vrši nadzor nad pravilnim sprovođenjem ovog Pravilnika, u kom cilju izdaje odgovarajuće naloge rukovodiocima u pogledu sprovođenja zaštite na radu;
- odgovoran je da sva oruđa za rad, uređaji i sredstva lične zaštite, koji se uvode u proces rada i upotrebljavaju u preduzeću imaju dokaz da su proizvedena u skladu sa međunarodnim konvencijama i propisima o zaštiti na radu;
- preko odgovornih stručnih službi organizuje unaprjeđenje tehničke zaštite u skladu sa razvojem tehnologije, a u cilju smanjenja povreda na radu i profesionalnih oboljenja;
- neposredno ili preko nadležnih službi izvještava organe inspekcije rada o otklanjanju nedostataka iz oblasti zaštite na radu;
- izdaje naređenje o obustavi rada postrojenja odnosno radnih zadataka ako se pretpostavlja da može doći u opasnost život i zdravlje zaposlenih raspoređenih na tim poslovima i zadacima;
- da predlaže pokretanje disciplinskog postupka za teže povrede radne dužnosti od strane rukovodioca i zaposlenih u slučajevima predviđenim zakonom i ovim Pravilnikom.

Član 18.

2. Rukovodilac/menadžer

Rukovodilac/menadžer je neposredni rukovodilac grupe radnika, koja radi u društvu i dužan je da tako organizuje proces rada, da bude potpuno obezbijeđena sigurnost zaposlenih u procesu rada.
Odgovoran je:
- da upozna sve radnike na radu sa opasnostima na određenom poslu;
- da uputi radnika na pravilnu upotrebu ličnih zaštitnih sredstava, kao i zaštitnih sredstava na mašinama i uređajima;
- da se stara o sigurnosti i pravilnoj upotrebi ličnih i drugih zaštitnih sredstava i da blagovremeno preuzima mjere za pribavljanje zamjene za dotrajala sredstva;
- da radniku ne dozvoli rad sa neispravnim ili dotrajalim zaštitnim sredstvima;
- da svakodnevno vrši pregled mašina, uređaja, sredstava i alata i da tek nakon ovog dozvoli početak rada;
- da radniku koji ne upotrebljava zaštitna sredstva, zabrani rad i predlaži preduzimanje mjera zbog povrede radne obaveze;
- da vidno oglasi neispravnost mašina, uređaja ili alata i preduzme mjere da se neispravnost otkloni;
- da u roku od 24 h dostavi stručnom licu, izvještaj o povredi radnika na radu, kao i da neposredno poslije pružanja prve pomoći izvijesti nadležnog rukovodioca o povredi i zatraži od njega da se radnik uputi najbližoj ustanovi, odnosno pozove hitna pomoć;
- da u slučaju teže povrede na radu ili kolektivne nesreće odmah izvijesti stručno lice i/ili neposrednog rukovodioca.

Član 19.

3. Ostala radna mjesta na kojima su raspoređeni ostali radnici

U toku rada, radnik je dužan pridržavati se sljedećih pravila:
- obavezno da koristi lična zaštitna sredstva u zavisnosti od opasnosti, odnosno štetnosti kojoj je izložen, a u skladu sa Aktom o procjeni rizika na radnom mjestu i u radnoj sredini;
- svi putevi, prolazi i prilazi prilikom obavljanja radnih aktivnosti moraju biti slobodni i nezakrčeni;
- u prostorijama sa električnim uređajima visokog napona dozvoljen je ulaz samo stručnim osobama. Ovakve prostorije, kada se u njima ne nalaze stručna lica, moraju biti zaključana;
- zabranjeno je pušenje i pristup sa otvorenim plamenom u prostorije gdje se nalaze lako zapaljive materije, kao i sa otvorenim plamenom ispitivati cijevi i sudove napunjene zapaljivim materijama;
- zabranjeno je na radno mjesto unositi alkoholna pića, te konzumirati za vrijeme rada;
- konzumiranje hrane je dozvoljeno samo u prostorijama koje su namijenjene za te svrhe.

V – DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Član 20.

Svim zaposlenim će biti obezbijeđen rad na radnom mjestu i u radnoj sredini u kojoj su sprovedene mjere zaštite i zdravlja na radu i snosiće odgovornost za neprimjenjivanje istih.

Da radni proces bude prilagođen tjelesnim i psihofizičkim mogućnostima zaposlenog, a radna sredina, sredstva za rad i sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu budu uređeni, odnosno proizvedeni i obezbijeđeni da ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje zaposlenih i drugih lica.
Izuzetno od stava 1. ovog člana poslodavac nije odgovoran za neprimjenjivanje mjera zaštite na radu ako je do povrede na radu zaposlenih došlo zbog nemarnog ili krajnje nepažljivog postupanja zaposlenog sredstvima zaštite na radu i usljed opasnosti izazvanih višom silom, čije se posljedice uprkos svim preduzetim mjerama zaštite i zdravlja nisu mogle izbjeći.

Član 21.

Poslodavac će zaposlenom odrediti obavljanje poslova na kojima su sprovedene mjere zaštite i zdravlja na radu, obavještavaće zaposlene i njihovog predstavnika o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, kao i o opasnostima od povreda i oštećenja zdravlja koji nastaju njihovim uvođenjem.
Poslodavac će osposobiti radnike za bezbjedan i zdrav rad, obezbijediti korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, obezbijediti održavanje sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju.
U cilju organizovanja i sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rad, kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine, angažovaće se ovlašćena organizacija sa licencom te će, na osnovu akta o procjeni rizika i ocjene službe medicine rada, biti propisani ljekarski pregledi zaposlenih u skladu sa zakonom.
U svrhu obezbjeđivanja pružanja prve pomoći osposobiće se odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći, spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti i zaustaviće svaku vrstu rada koja predstavlja neposrednu opasnost za život ili zdravlje zaposlenih.

VI – OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA

Član 22.

Poslodavac će izvršiti osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad prilikom zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i prilikom promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za bezbjedan i zdrav rad.
Radnik ima pravo da bude detaljno upoznat i obučen:

- sa tehnološkim procesom, a posebno na radnom mjestu, da se upozna sa organizacijom posla i pravilnim načinom rada što se posebno odnosi na vrijeme dolaska na radno mjesto, kretanje na radnom mjestu i u radnoj sredini, način obavljanja posla i dr.
- sa opasnostima po život i zdravlje koje mogu nastati obavljanjem posla, korišćenjem opasnih oruđa i uređaja za rad, korišćenjem određenog materijala, kao i sa opasnostima koje postoje ili na neki drugi način mogu nastati;
- sa svim opštim i posebnim propisima, mjerama i uputstvima o zaštiti na radu, kao i sa posljedicama zbog ne pridržavanja istih;
- sa ličnim i kolektivnim zaštitnim sredstvima, opremom i uređajima za zaštitu na radu koje je dužan da koristi na radnom mjestu i načinom njihove upotrebe i namjenskim korišćenjem.

Osposobljavanje iz stava 1. ovog člana poslodavac će vršiti u toku radnog vremena, a troškovi osposobljavanja neće biti na teret zaposlenih.
Osposobljavanje za bezbjedan i zdrav rad zaposlenog će se prilagoditi specifičnostima njegovog radnog mjesta.
Ako poslodavac odredi zaposlenom da istovremeno obavlja poslove na dva ili više radnih mjesta, osposobiće ga za bezbjedan i zdrav rad na svakom od tih radnih mjesta.

Član 23.

Obaveza upotpunjavanja i usavršavanja znanja u oblasti zaštite na radu odnosi se na sve zaposlene radnike, bez obzira na njihovu stručnu spremu, radno iskustvo i funkciju koju vrše, a naročito se odnosi na radnike na rukovodećim radnim mjestima i radnike koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada.

Osposobljavanje radnika za bezbjedan i zdrav rad se obavlja teoretski i praktično.
Provjera teoretske i praktične osposobljenosti zaposlenog za bezbjedan i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.
Periodične provjere osposobljenosti za bezbjedan i zdrav rad radnika koji radi na radnom mjestu sa povećanim rizikom vršiće se na način i po postupku koji će se utvrditi Aktom o procjeni rizika

Program obučavanja radnika iz materije zaštite na radu, posebno sadrži:

- pravo, obaveze i odgovornosti radnika u vezi sa zaštitom na radu, ostvarivanjem prava i obaveza kao i posljedica koje bi nastupile propuštanjem primjene određenih mjera zaštite i zdravlja na radu;
- opasnostima koje mogu da ugroze bezbijednost radnika na radu, a naročito usljed upotrebe oruđa i uređaja sa povećanom opasnošću, dodira sa štetnim i opasnim materijama i drugim opasnostima do kojih može doći u toku rada;
- organizacijom rada i tehnološkim postupkom, a posebno na poslovima, odnosno radnim zadacima koje će radnik obavljati;
- uputstva o pravilnom korištenju oruđa za rad i uređaja za rad, sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- postupkom u vezi sa organizovanjem spašavanja radnika u slučaju elementarnih nepogoda i drugih pojava koje mogu ugroziti život i zdravlje radnika, kao i pružanje prve pomoći;
- mjere zaštite na poslovima i zadacima na mjestima sa povećanim rizikom.

Kada tehnološki proces rada zahtjeva dodatno osposobljavanje radnika za bezbjedan i zdrav rad, poslodavac će upoznati radnika sa obavljanjem procesa rada na bezbjedan način putem obavještenja, uputstava ili instrukcija u pisanoj formi.
U izuzetnim slučajevima, kada zaposlenom prijeti neposredna opasnost po život ili zdravlje, zbog hitnosti, obavještenja, uputstva ili instrukcije mogu se dati usmeno.

Član 24.

Svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj sredini biće upozoreno na opasna mjesta ili na štetnosti po zdravlje koje se javljaju u tehnološkom procesu, odnosno na mjere zaštite koje mora da primjeni i biće usmjereno na bezbjedne zone za kretanje.
Poslodavac će naložiti da se vidno obilježe i istaknu oznake za zaštitu i/ili zdravlje radi obavještavanja i informisanja zaposlenih o rizicima u tehnološkom procesu, pravcima kretanja i dozvoljenim mjestima zadržavanja, kao i o mjerama za sprječavanje ili otklanjanje rizika.
Pristup radnom mjestu u radnoj sredini, na kome prijeti neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja (trovanja, gušenja i sl.), imaju samo lica koja su osposobljena za bezbjedan i zdrav rad, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom mjestu i koja su snabdjevena odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu.

VII - RADNA MJESTA SA POVEĆANIM RIZIKOM

Član 25.

Radno mjesto sa povećanim rizikom je radno mjesto utvrđeno Aktom o procjeni rizika, na kojem, i pored potpuno ili djelomično primijenjenih mjera u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu, ovim Pravilnikom i Aktom o procjeni rizika, postoje okolnosti koje mogu da ugroze život i zdravlje zaposlenog.

Član 26.

Zaposleni na radnim mjestima sa povećanim rizikom upućuju se na prethodni ljekarski pregled prije početka rada, kao i na periodični ljekarski pregled u toku rada, angažovanoj službi medicine rada.
Zaposleni koji ne pristupi periodičnom ljekarskom pregledu ne može da nastavi rad na poslovima sa povećanim rizikom.
Način i rokovi vršenja periodičnih ljekarskih pregleda utvrđuju se Aktom o procjeni rizika.

Član 27.

Prilikom upućivanja radnika na ljekarski pregled iz prethodnog člana, preduzeće je dužno dostaviti zdravstvenoj organizaciji obavještenje sa podacima o posebnim uslovima rada, na poslovima odnosno radnim zadacima na kojima radnik radi ili na koja će se rasporediti.

Član 28.

Posebni uslovi rada koje moraju da ispunjavaju radnici na mjestima sa povećanim rizikom utvrđuje se u pogledu životne dobi, stručnih kvalifikacija, zdravstvenog, fizičkog i psihičkog stanja radnika.
Radnici koji rade na poslovima, odnosno radnim mjestima sa povećanim rizikom, ne mogu biti mlađi od 18 godina starosti, žene i invalidi.

Član 29.

Prije raspoređivanja radnika na radno mjesto odnosno poslove sa povećanim rizikom, provjeriće se da li radnik ispunjava postavljene uslove određene važećim propisima i Pravilnikom o sistematizaciji poslova, odnosno radnih zadataka i uslovima za njihovo obavljanje.

Član 30.

Ako se u postupku periodičnog ljekarskog pregleda utvrdi da zaposleni na radnom mjestu sa povećanim rizikom ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova, neposredni rukovodilac predložiće Direktoru, njegov premještaj na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima. Neispunjavanje posebnih zdravstvenih uslova za rad na radnom mjestu sa povećanim rizikom ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu.

VIII – PRETHODNI I PERIODIČNI LJEKARSKI PREGLEDI ZAPOSLENIH

Član 31.

Radnik ne može zasnovati radni odnos prije nego što dokaže da, pored stručnih i drugih uslova, raspolaže i odgovarajućom zdravstvenom i psihofizičkom sposobnošću za obavljanje poslova na određenom radnom mjestu.
Opštu zdravstvenu i psihofizičku sposobnost za obavljanje određenih poslova radnik potvrđuje odgovarajućim ljekarskim uvjerenjem izdatim od odgovarajuće nadležne zdravstvene ustanove, a koje ne može biti starije od 6 mjeseci.

Član 32.

Zdravstveni pregledi se obavljaju prije stupanja u radni odnos i kasnije u toku rada vrše se periodično u rokovima koji su propisani Aktom o procjeni rizika radnih mjesta u preduzeću.

IX - POSEBNA ZAŠTITA ŽENA, ZAPOSLENIH MLAĐIH OD 18 GODINA I ZAPOSLENIH SA UMANJENOM RADNOM SPOSOBNOŠĆU

Član 33.

Žena za vrijeme trudnoće, radi zaštite od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, ne može se rasporediti na poslove sa povećanim rizikom, niti joj se može narediti prekovremeni rad i rad noću.
Na osnovu mišljenja službe medicine rada, žena za vrijeme trudnoće, raspoređuje se na druge poslove koji ne ugrožavaju ostvarivanje materinstva, a koji odgovaraju njenoj stručnoj spremi i radnim sposobnostima.

Član 34.

Radnik mlađi od 18 godina, radi očuvanja nesmetanog psihofizičkog razvoja, ne može se rasporediti na radno mjesto sa povećanim rizikom, na prekovremeni rad niti rad noću.
Radnici iz prethodnog stava ovog člana, pismeno će biti obaviješteni o rezultatima procjene rizika na njihovim radnim mjestima, i o mjerama zaštite kojima se ti rizici otklanjaju.

Član 35.

Radi zaštite invalida i profesionalno oboljelih lica, i očuvanja radne sposobnosti starijih zaposlenih u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi, od daljeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti, poslodavac će prilagoditi radni proces, radnu sredinu i sredstva za rad, tjelesnim i psihičkim mogućnostima tih zaposlenih.
Zaposleni iz prethodnog stava ovog člana imaju pravo da se rasporede na druge odgovarajuće poslove, koji odgovaraju njihovoj preostaloj radnoj sposobnosti i stručnoj spremi, kao i pravo na prekvalifikaciju i dokvalifikaciju.

X - PREVENTIVNI I PERIODIČNI PREGLEDI I ISPITIVANJA OPREME ZA RAD I USLOVA RADNE SREDINE

Član 36.

Poslodavac će obezbijediti da se preventivnim i periodičnim pregledima i ispitivanjima opreme za rad, provjeri i utvrdi da li su na opremi za rad koja se koristi u procesu rada, primijenjene mjere zaštite i zdravlja na radu utvrđene propisima u oblasti zaštite i zdravlja na radu, tehničkim propisima, standardima i uputstvima proizvođača.
Preglede i ispitivanja opreme za rad vršiće pravno lice sa licencom za obavljanje poslova pregleda i ispitivanja opreme za rad.

Član 37.

Pregledima i ispitivanjima opreme za rad utvrđuje se da li su na njoj primijenjene propisane mjere zaštite na radu i to:
- da li su sredstva rada i oprema postavljena ili ugrađena prema projektnoj dokumentaciji,
- da li postoje odgovarajući uređaji za zaštitu od opasnosti pri radu,

- da li su na sredstvima rada i opremi, odnosno na njihovim dijelovima nastale promjene koje predstavljaju opasnost po život ili zdravlje radnika na radu,
- da li se i u kojim količinama javljaju štetne materije i da li su ispravni uređaji za odvođenje tih štetnih materija,
- da li sredstva rada i opreme stvaraju buku i vibraciju, kojeg intenziteta i da li su primijenjene propisane mjere zaštite od buke i vibracija,
- da li je obezbeđena odgovarajuća toplotna izolacija,
- da li su ispravni zaštitni uređaji za zaštitu radne sredine od štetnih zračenja,
- da li su ispravni uređaji za uključivanje, odnosno isključivanje iz pogona i signalnih i kontrolnih uređaja i uređaja za upravljanje,
- da li je obezbeđena ispravnost pripadajućih instalacija i oprema za odvođenje štetnih materija, zaštita električnih instalacija od direktnog ili indirektnog dodira pod naponom, mehanička zaštita, zaštita od kratkog spoja i preopterećenja.

Član 38.

Preventivni pregledi i ispitivanja opreme za rad obavljaju se prije početka korišćenja, odnosno prije davanja na upotrebu radnicima, poslije rekonstrukcije ili havarije, kao i prije početka rada na novom mjestu rada, ako je oprema za rad premještena sa jednog na drugo mjesto.
Periodični pregledi i ispitivanja opreme za rad obavljaju se u roku koji je utvrđen tehničkim propisima i standardima ili koji je određen uputstvom proizvođača, a najkasnije u roku od tri godine od dana prethodnog pregleda i ispitivanja, osim periodičnih pregleda i ispitivanja privremene električne instalacije sa uređajima, opremom i priborom, koji se obavljaju u roku od godinu dana od dana prethodnog pregleda i ispitivanja i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rad koju poslodavac utvrdi aktom o procjeni rizika, koji se obavljaju u roku utvrđenim tim aktom.

Član 39.

Sredstva i oprema za rad podliježu sljedećim rokovima ispitivanja:
- Posude pod pritiskom:
ispitivanje posuda pod pritiskom na vodenu probu, a na period koji određuje nadležna inspekcija;
- Elektroenergetske i gromobranske instalacije:
pregled i ispitivanje jednom u 3 godine;
- Sredstva i oprema za rad:
pregled, ispitivanje i upotrebna dozvola jednom u 3 godine.

Član 40.

Preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne sredine provjerava se i utvrđuje da li su na radnom mjestu u radnoj sredini primijenjene mjere zaštite i zaštite zdravlja na radu utvrđene Zakonom o zaštiti na radu
Ispitivanje uslova radne sredine može da vrši pravno lice sa licencom za obavljanje poslova ispitivanja uslova radne sredine.

Član 41.

Ispitivanja uslova radne sredine obuhvataju:
- mikroklimu (temperatura, brzina strujanja i relativna vlažnost vazduha, i toplotno zračenje),
- hemijske štetnosti i fizičko - hemijske štetnosti (gasovi, pare, dimovi i prašine),
- fizičke štetnosti (buka, vibracije i elektromagnetna zračenja),
- osvijetljenost,
- biološke štetnosti.

Član 42.

Preventivna ispitivanja uslova radne sredine obavljaju se u roku od šest mjeseci od početka rada radnog, odnosno tehnološkog procesa rekonstrukcije objekta u kome se obavlja radni proces (uređaja za grijanje, ventilaciju ili klimatizaciju) ili zamjene tehničkih kapaciteta kojima se mijenjaju uslovi rada.
Periodična ispitivanja uslova radne sredine obavljaju se na radnom mjestu u radnoj sredini u roku od tri godine od dana prethodnog ispitivanja, ukoliko Aktom o procjeni rizika ne bude predviđen kraći rok.

XI – SLUČAJEVI POVREDE OBAVEZA ZBOG KOJIH SE RADNIK MOŽE UDALJITI SA RADA

Član 43.

Rukovodilac je dužan udaljiti radnika sa rada, ako je njegovo fizičko stanje u koje je sebe doveo može izazvati neželjene posljedice u pogledu zaštite zdravlja ili da izazove povrede na radu ili da ugrozi život i zdravlje drugih radnika.Radnik se može udaljiti sa rada naročito u sljedećim slučajevima:

- ako se nalazi u alkoholisanom stanju ili pod uticajem opojnih sredstava,
- ako odbije da koristi lična zaštitna sredstva i opremu, a to može da ugrozi zdravlje ili ga dovede u životnu opasnost,
- ako se nije podvrgao specijalističkom pregledu.

Član 44.

Radnik udaljen sa rada u slučajevima iz člana 46 ovog Pravilnika čini težu povredu radne obaveze i podliježe odgovornosti.

XII – MJERE KOJE SE PREDUZIMAJU PREMA RADNIKU KOJI SE NE PRIDRŽAVA MJERA ZAŠTITE NA RADU

Član 45.

Radniku koje je konzumirao alkohol ili je drugim sredstvima (uzimanje droge ili slično), doveo sebe u takvo psihofizičko stanje usljed kojeg može dovesti u opasnost sebe, kao i druge radnike sa kojima radi ne smije se dozvoliti pristup na mjesto rada, odnosno da obavlja posao.
Neposredno odgovorni radnik čim posumnja ili je saznao za pojedinog radnika, iz stava 1. ovog člana dužan je da spriječi radnika da pristupi na posao. Ako je takav radnik započeo rad može ga odstraniti sa mjesta rada.

Član 46.

Sa mjesta rada mora se odstraniti radnik koji usljed fizičke iscrpljenosti, odnosno umora pokazuje znake povremenog gubljenja svijesti, poremećaja ravnoteže i sl. Radnika koji se nađe u takvom stanju, neposredno odgovorni radnik, mora odstraniti čim primjeti takvo njegovo stanje ili je stavljeno do znanja od strane drugih radnika koji su u neposrednom kontaktu sa istim.

Član 47.

Sa radnog mjesta, nakon prethodnog upozorenja, mora se odstraniti radnik koji zbog ne primjenjivanja mjera zaštite na radu tj. zbog ne korišćenja ličnih zaštitnih sredstava ili zbog ponašanja kojim ugrožava svoju bezbijednost i bezbijednost drugih radnika. Neposredno odgovorni radnik dužan je privremeno radniku zabraniti rad, sve dok tu bezbijednost ugrožava.

Član 48.

Privremeno odstranjivanje sa posla traje dok se ne utvrdi da je radnik povratio sposobnost za rad, odnosno kad se utvrdi da je prestalo dejstvo uzroka zbog kojih je bio odstranjen sa posla.

Član 49.

Radniku iz člana 49. i 50. ovog Pravilnika za vrijeme za koje je odstranjen sa posla ne pripada naknada ličnog dohotka.

Član 50.

Odgovorni radnik koji je odstranio radnika sa posla ili u toku rada, dužan je pismeno dostaviti neposrednom rukovodiocu, ime i prezime radnika, naziv posla, opis uzroka i vremensko odstranjivanje radnika.

Protiv radnika, koji je odstranjen svojom krivicom sa posla, neposredni rukovodilac pokreće disciplinski postupak zbog teže povrede radne obaveze.

XIII – SREDSTVA I OPREMA ZA LIČNU ZAŠTITU

Član 51.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu obezbjeđuju se zaposlenima koji su, za vrijeme rada, izloženi određenim vrstama opasnosti i štetnosti u skladu sa Aktom o procjeni rizika.

Član 52.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu određuje se radnicima prema posebnom tabelarnom pregledu koji čini sastavni dio ovog Pravilnika i donosi se u istom postupku.
U tabelarnom pregledu utvrđuje se vrsta, količina i rok trajanja sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu.

Član 53.

Radnici su dužni, za vrijeme rada i na radnom mjestu gdje su raspoređeni, namjenski koristiti sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, čuvati ih od oštećenja i održavati u ispravnom stanju.
Radnik koji za vrijeme rada ne koristi sredstva i opremu lične zaštite na radu određene za te poslove, čini težu povredu radne obaveze.
Evidenciju o zaduženju za sredstva i opremu lične zaštite na radu vodi lice koje direktor ovlasti.

XIV - EVIDENCIJE I IZVJEŠTAVANJA

Član 54.

Stručno lice vodi i čuva evidencije o:
- zaposlenima osposobljenim za bezbjedan i zdrav rad;
- radnim mjestima sa povećanim rizikom, zaposlenima raspoređenim na ta radna mjesta, i o ljekarskim pregledima tih zaposlenim;
- povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i o bolestima u vezi sa radom;
- izvršenim pregledima i ispitivanjima sredstava rada, sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, i uslova radne sredine;
- opasnim materijama koje se koriste u toku rada;
- prijavama inspekciji rada i nadležnim organima za unutrašnje poslove.

Evidencije iz stava 1. ovog člana vode se na obrascima koje je propisalo Ministarstvo rada i boračko invalidske zaštite.

Član 55.

Ovlaštena organizacija će odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, usmeno i pismeno prijaviti nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu, kao i opasnu pojavu koja bi mogla ugroziti zaštitu i zdravlje zaposlenih.
Ovlaštena organizacija će, najkasnije u roku od tri radna dana od dana saznanja, prijaviti nadležnoj inspekciji rada, profesionalno oboljenje, odnosno oboljenje u vezi sa radom zaposlenog.

Član 56.

Ovlaštena organizacija će, na zahtjev inspekcije rada, dostaviti Izvještaj o stanju zaštite i zdravlja na radu, kao i o sprovedenim mjerama.
Ovlaštena organizacija će Ministarstvu rada i boračko - invalidske zaštite dostaviti podatke o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, oboljenjima u vezi sa radom, i o invalidima rada.

XV - OBAVEZE PREMA ORGANIMA INSPEKCIJE RADA

Član 57.

Poslodavac će inspektoru rada, u toku vršenja inspekcijskog nadzora, omogućiti ulazak u objekte i prostorije u svako doba kada ima zaposlenih na radu.
Poslodavac će odrediti najmanje jednog radnika koji će inspektoru rada pružati potrebne informacije i obavještenja, davati podatke, akte i dokumentaciju.
Poslodavac će, u roku koji odredi inspektor rada, preduzeti naložene mjere i otkloniti nedostatke ili nepravilnosti.
Poslodavac će u roku od tri dana od isteka roka za otklanjanje utvrđenog nedostatka ili nepravilnosti, pismeno obavijestiti inspektora rada o izvršenju naložene mjere.

Član 58.

Poslodavac će najmanje osam dana prije početka rada obavijestiti nadležnu inspekciju rada o početku rada svake odvojene organizacione jedinice i o svakoj promjeni procesa rada ukoliko se tim promjenama mijenjaju uslovi rada.
Poslodavac će dostaviti nadležnoj inspekciji rada, Elaborat o uređenju gradilišta, uz izvještaj o početku rada, za radove na izgradnji ili rekonstrukciji građevinskog objekta, odnosno promjeni tehnološkog procesa, ako se ti radovi izvode duže od sedam dana.
Za ispunjenje obaveze iz prethodnog stava ovog člana, ugovorom o izvođenju radova, poslodavac može zadužiti izvođača radova.

XVI - ZABRANA PUŠENJA

Član 59.

U svim radnim i pomoćnim prostorijama preduzeća pušenje je zabranjeno.
Za provođenje odredbe iz prethodnog stava ovog člana odgovoran je neposredni rukovodilac.
Pušenje u objektima dozvoljeno je samo u prostorijama i na mjestima na koja su određena i opremljena za tu namjenu i propisno obilježena.
Poslodavac će obezbijediti postavljanje na vidnim mjestima upozorenja o zabrani pušenja.

XVII – PRVA POMOĆ I HITNA MEDICINSKA POMOĆ

Član 60.

Povrijeđenom ili naglo oboljelom licu na radu mora se odmah pružiti prva pomoć na najbližem mjestu, na kome se ona može pružiti, da ne bi nastupile teže posljedice usljed odlaganja.
Društvo će odrediti da svako zaposleno lice bude upoznato na kom mjestu može potražiti i kome se može obratiti za pružanje prve pomoći u slučaju povrede ili iznenadnog oboljenja.
Pozivanje hitne ljekarske pomoći ne smije izazvati nikakvo odlaganje u neposrednom i brzom pružanju prve pomoći.
Prvu pomoć pružaju posebno za to osposobljena lica za pružanje prve pomoći povrijeđenim odnosno naglo oboljelim radnicima.
Radnici koji rade na radnim mjestima sa povećanim rizikom, moraju biti obučeni da mogu i sami sebi pomoći ako su u opasnosti odnosno ako se povrijede ili naglo obole.

Član 61.

U radnim prostorijama na vidnim i lako pristupačnim mjestima moraju biti postavljeni ormarići sa potrebnim sanitetskim sredstvima za pružanje prve pomoći.
Ormarići za pružanje prve pomoći moraju sa spoljne strane biti obloženi oznakom crvenog krsta i imati kratko uputstvo za rukovanje sredstvima prve pomoći kod povreda i naglog oboljenja na radu.
Na ormarićima moraju biti označeni brojevi telefona:

- najbliže zdravstvene ustanove,
- stanice za hitnu pomoć,
- za pojedine radne smjene: imena radnika osposobljenih za pružanje prve pomoći.

Član 62.

U svakoj organizaciji odnosno radilištu, na svakih 50 zaposlenih radnika mora postojati ormarić snabdjeven sanitetskim materijalom i sredstvima za pružanje prve pomoći.

U ormariću iz stava 1. ovog člana mora se uvijek najmanje nalaziti sledeći sanitetski materijal:

1. 2 komada flaster-zavoja;
2. 5 manjih i 5 većih sterilnih prvih (zaštitnih) zavoja;

3. 4 komada kaliko-zavoja dužine 5 m, a širine 8cm;
4. 2 trouglaste marame i 4 sigurnosne igle („ ziherice“);
5. 3 paketića bijele vate po 10 gr i 1 paket proste vate od 100 gr;
6. 6 komada naprstaka od kože u tri veličine;
7. 1 manja anatomska pinceta;
8. 1 makaze za rezanje zavoja, sa uvrnutom glavicom;
9. 1 Esmarh guma 80 do 100 cm dužine, 2,5 cm širine;
10. 4 udlage za prelom kostiju vatirane, i to 2 komada Kramerovih po 100 cm i 2 komada po 50 cm dužine, a 10 cm širine.

Društvo može odrediti da se ormarić popuni i drugim sanitetskim materijalom i sredstvima, uzimajući u obzir mogućnost povreda u odnosu na odnosnu organizaciju.
Sredstva za pružanje prve pomoći u sandučićima moraju se redovno obnavljati, tako da budu stalno održavana i da su trajno u upotrebljivom stanju. Rukovanje sredstvima u sandučićima dozvoljeno je samo licima za to stručno osposobljenim.
Ormarić za prvu pomoć mora biti zaključan. Ključ se mora nalaziti kod lica koje je osposobljeno i određeno za pružanje prve pomoći u smjeni i ne smije se iznositi van organizacije. Rezervni ključ mora se nalaziti kod poslovođe smjene.

Član 63.

Za pružanje prve pomoći mora biti osposobljeno najmanje 2 % od ukupnog broja radnika koji su zaposleni u jednoj radnoj smjeni.
Način osposobljavanja lica za pružanje prve pomoći, kao i polaganje ispita obavlja za to ovlaštena organizacija koja posjeduje licencu, propisanu opremu, prostorije i stručni kadar.

XIX – NAČIN I POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA I ZAŠTITE NA RADU

Član 64.

Radnik ostvaruje pravo na zaštitu iz oblasti zaštite na radu u društvu na način po postupku utvrđenom Pravilnikom o radnim odnosima u skladu sa odredbama ovog Pravilnika zaštite na radu.

Član 65.

Zahtjev radnika za zaštitu prava ne zadržava izvršenje odluke kojom se odlučuje:
- o uvođenju obaveza u slučaju nastajanja elementarne nepogode,
- privremenom udaljavanju sa posla u slučajevima predviđenim ovim Pravilnikom,
- raspoređivanju na drugi posao zbog toga što se nije obučio o zaštiti na radu,
- raspoređivanje na drugi posao, zbog smetnje zdravstvene nesposobnosti da radi na poslu sa posebnim uslovima rada.

Član 66.

Preduzeće je dužno ja radniku nadoknadi štetu zbog povrede na radu u slučaju kada je do nesreće na poslu došlo bez krivice radnika.
Postupak utvrđivanja štete i visinu obeštećenja određuje preduzeće opštim aktom.
Na obeštećenje imaju pravo i članovi uže porodice radnika za slučaj smrti radnika.

XX – MJERE I NORMATIVI ZAŠTITE NA RADU

Član 67.

Zaštita na radu radnika u procesu rada obezbjeđuje se primjenom mjera, normativa i uslova utvrđenih ovim Pravilnikom u skladu sa propisima o zaštiti na radu.

1. Bezbjednost pri kretanju na radu

Član 68.

Krug preduzeća, radne prostorije i radna mjesta na terenu moraju biti obezbijeđeni u skladu sa propisanim mjerama i normativima zaštite na radu.

Član 69.

Materijal koji se slaže u proizvodnom pogonu, u zatvorenim prostorijama mora biti uredno uskladišten i obezbijeđen, kako ne bi predstavljao opasnost za zaposlena lica.

Član 70.

Noću za vrijeme rada, sva mjesta gdje radnici rade, moraju da budu osvijetljena. Opasna mjesta moraju biti propisno označena signalima i sl.

Član 71.

Mjesta rada, prolazi i podovi, moraju redovno da se održavaju u ispravnom stanju, mjesta rada i prilazi za vrijeme rada moraju da budu propisno osvijetljena, a klizava i glatka mjesta na podovima treba učiniti rapavim.

Član 72.

Opasna mjesta (električni vodovi, transformatorske stanice, gole električne žice i sl.) moraju da budu obilježene vidnim oznakama. U prostorije sa električnim uređajima dozvoljen je pristup samo stručnim licima. Prekidači za osvjetljenje moraju da se nalaze odmah kraj ulaza u prostorije, na dohvat ruke.

Član 73.

Svi dijelovi električnih instalacija, postrojenja i uređaja koji nisu presvučeni izolacijom, moraju da budu zaštićeni od slučajnog dodira, u skladu sa odredbama Pravilnika o zaštiti na radu pri korištenju električne struje (sl. List SR BiH 09/88.).

Član 74.

Metalne zaštitne kutije za električne instalacije moraju biti uzemljene, na način koji obezbjeđuje da napon dodira bude ispod maksimalno dozvoljene vrijednosti obzirom na mjesto eksploatacije i vrijeme prorade zaštite od napona dodira,

Član 75.

U neposrednoj blizini dijelova pod električnim naponom moraju da se postave table sa natpisima koji upozoravaju na opasnost od električne energije.

Član 76.

Svi dijelovi koji su pod naponom moraju da budu zaštićeni od slučajnog dodira.Sve sklopke koje služe za isključivanje struje moraju da budu tako urađene i postavljene da se pri pravilnom otvaranju, pod normalnom pogonskom strujom, ne stvara električni luk.

Član 77.

Osovine ručice sklopki ne smiju da budu pod naponom.

Član 78.

Utikači za niski napon moraju da budu tako napravljeni da se ne mogu postaviti u utikače kutije izrađene za više napone.

Član 79.

Zabranjena je upotreba oštećenih i krpljenih osigurača. Kod ovih osigurača mora da se stavi oznaka kojem strujnom krugu oni pripadaju. Osigurači moraju da se postave na mjestima koja su lako pristupačna stručnim osobama.

Član 80.

Alati i naprave sa elektromotornim pogonom moraju da imaju naprave protiv previsokog dodirnog napona, bez obzira u kakvim se prostorijama upotrebljava. Ukoliko na samom alatu ili napravi nema sklopke, mora da se postavi uređaj za isključivanje i to da bude na dohvat radniku koji radi sa takvim alatom.

Član 81.

Električni vodovi i prenosne naprave i alati smiju da se upotrebljavaju samo gumom izolovani sa radioničkom opletom ili radioničkim gajtanom. Spoj smije da se izvede samo pomoću utikača, s tim što se utičnice postavljaju na priključni vod, a utikač na napravu.

Član 82.

Zabranjuje se rad na električnim vodovima napona opasnog po ljudski organizam, koji su pod naponom. U posebnim slučajevima, uz upotrebu zaštitnih mjera, na način predviđen Pravilnikom o zaštiti na radu pri korištenju električne struje (sl. List SR BiH 09/88.), može se dozvoliti rad pod naponom.

Član 83.

Svi prolazi i prometni putevi moraju da budu slobodni bez bilo kakvih prepreka koje bi otežale prolaz.
Zaposlena lica moraju da upotrebljavaju samo one ulaze, odnosno izlaze i prometne puteve, koji su za njih obezbijeđeni. Isto tako bez naročitog naloga pretpostavljenog ne smiju dolaziti u radionicu i druge prostorije.
Zabranjeno je svako zadržavanje na opasnim mjestima.

Član 84.

Glavni prilazi u svim radnim prostorijama moraju da budu široki najmanje 1,5 metar, a sporedni prolazi najmanje 1 metar.

Član 86.

Sve galerije platforme i rampe, prelazi, stepenice koje su više od 1 metra iznad zemlje, moraju da imaju čvrste ograde i to tako da gornja ivica bude u visini od 1. metra.

Član 87.

Stepenice od 5 do 10 stepenika moraju da budu bar sa jedne strane ograđene sigurnom ogradom, a stepenice od 10 i više stepenika moraju da imaju sa obe strane čvrstu i sigurnu ogradu. Ograda stepeništa mora da bude visoka najmanje 1 metar.

Član 88.

Ljestve koje se koriste pri radu moraju da budu tako sagrađene da su obezbijeđene protiv klizanja, preloma, ugibanja i slično. Poprečne prečke na ljestvama moraju da budu usađene, a ne samo prikovane. Ljestve moraju da imaju lanac koji služi da se iste ne raskorače. Materijal koji se upotrebljava za izradu ljestvi može biti samo od čamovine i ne smije da bude čvorljiv.
Ljestve koje služe za prilaženje rubu zidova, na podijume, otvorima i podovima, u jame, kanale i slično, moraju da prolaze svoj gornji oslonac najmanje 0,75 metara, a radi stabilnosti ljestvi i sigurnosti lica koja se njima služe.

Član 89.

Pristup i hodanje po krovovima i svjetlarnicima dozvoljen je samo uz upotrebu posebnih podloga i zaštitnih sredstava određenih za svaku vrstu osiguranja protiv ispadanja.

Član 90.

Za sve radove koji se izvode na visini preko dva metra mora da se postavi za to propisana skela.
Skela mora da bude tako postavljena, odnosno učvršćena, kako ne bi došlo do ljuljanja i prevrtanja.
Patos na skeli mora da se postavi tako da radnici koji rade na istoj budu osigurani od pada.
Skela mora da ima ogradu sa svih strana.
Prilikom montaže metalne skele, na spoljnom dijelu zgrade, mora da se izvrši njeno uzemljenje.

2. Određivanje higijenskih i zdravstvenih uslova na radu

a) Održavanje čistoće radnih prostorija

Član 91.

Sva mjesta u kojima se rad obavlja ili kroz koja se prolazi ili u kojima se nalazi sanitarni ili drugi uređaji predviđeni za opštu upotrebu radnika, kao i opremu na takvim mjestima moraju se održavati uredno i čisto.

Podovi radnih prostorija i stepeništa moraju se svakodnevno čistiti i to, po pravilu po završteku rada. Ako se čišćenje mora vršiti za vrijeme rada, ono će se obaviti na takav način da se ne diže prašina.
Radne prostorije moraju se redovno čistiti i krečiti, jednom godišnje, a prostorije koje se po prirodi rada ne prljaju mogu se krečiti kroz duži period, ali ne duži od 3 godine.
Voda koja se upotrebljava za prskanje ili pranje radnih prostorija ne smije biti štetna po zdravlje.
Oprema u radnim prostorijama mora se redovno čistiti od prašine.

b) Osvjetljenje

Član 92.

Sve radne prostorije i mjesta rada u kojima se nalaze sanitarni ili drugi uređaji za opštu upotrebu radnika moraju biti u dovoljnoj mjeri osvijetljene dnevnom svjetlošću. Gdje nije moguće zbog tehničkih razloga dovesti dnevno svjetlo u dovoljnoj mjeri, prostorije i radna mjesta moraju biti vještački osvijetljena.
Sva mjesta rada i radne prostorije, kao i sve ostale prostorije moraju biti noću dovoljno osvijetljena.
Prirodno i vještačko osvjetljenje mora se obezbijediti po normama prirodnog i vještačkog osvjetljenja prema važećim propisima.
Prozori, otvori za osvjetljavanje kao i prozorni dijelovi osvjetljavajućih naprava, moraju se održavati u čistom i ispravnom stanju.
Prozori i osvjetljavajući otvori kroz koje prodiru direktni sunčevi zraci moraju biti snabdjeveni napravama koje sprječavaju blještanje svjetlosti i padanje direktnih sunčevih zraka na radna mjesta. Kod vještačkih osvjetljenja izvori svjetlosti ne smiju da proizvode blještanje.
Svjetiljke za vještačko osvjetljenje moraju biti udaljene od namještaja, robe i drugih zapaljivih predmeta.

c) Ventilacija

Član 93.

Na svim radnim mjestima ili u prostorijama u kojima se nalaze uređaji za opštu upotrebu lica na radu, ili u prostorijama u kojima se nalaze sanitarije, mora se održavati dovoljna i odgovarajuća ventilacija, koja bi obezbijedila svjež ili prečišćen vazduh.
Preduzeti mjere da se otklone ili učine bezopasnim, što je moguće više isparenja, prašine i sva druga neugodna i štetna nečistoća koja se može javiti u toku rada.
Normalna brzina kretanja vazduha na određenim radnim mjestima ne treba da bude štetna po zdravlje ili udobnost lica koja na njima rade.

d) Temperatura

Član 94.

Za vrijeme zime radne prostorije moraju biti zagrijane u onim prostorijama u kojima se obavljaju lakši fizički poslovi. Temperatura mora da se kreće 18 – 28 °C, a u prostorijama u kojima se obavljaju teži fizički poslovi temperatura mora da se kreće od 15 – 28 °C.
Pri radu na niskoj temperaturi radniku se moraju staviti na raspolaganje pogodna sredstva za zagrijavanje.
Kod obavljanja radova na otvorenim gradilištima mora se obezbijediti prostorija u kojoj će se lica na radu skloniti od vremenskih nepogoda, a zimi zagrijavati.

e) Buka i vibracija

Član 95.

Buka i vibracija u radnim prostorijama moraju se svesti na najmanju moguću mjeru da bi se spriječila oboljenja zaposlenih.
Radne prostorije kod kojih se razvija naročito velika buka i vibracija treba da su izolovane od ostalih prostorija.
Radnici koji su naročito izloženi velikoj buci moraju biti propisno zaštićeni zaštitnim sredstvima (antifonima).

f) Toaleti

Član 96.

U preduzeću se moraju odvojeno izgraditi toaleti za muškarce i žene. Toaleti smješteni u zgradama moraju imati vodeno ispiranje. Toaleti moraju imati predprostor sa vratima koja se sama zatvaraju. U ovaj prostor mora da bude ugrađen po jedan umivaonik.

XIV - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 97.

U pogledu pitanja koja nisu regulisana odredbama ovog Pravilnika, a koja se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, primjenjivaće se zakon i drugi propisi i druga opšta akta nadležnih organa i ovog preduzeća, a koja se odnose na ovu oblast.

Član 98.

Ako, u toku primjene ovog Pravilnika, dođe do izmjene zakonskih propisa i opštih akata iz prethodnog člana, i ako propisima donesenim na osnovu zakona pojedina pitanja budu regulisana na drugačiji način nego što je to u ovom Pravilniku, do usklađivanja odredaba ovog Pravilnika sa odredbama zakona i tih propisa primjenjivaće se zakon, odnosno propisi doneseni na osnovu zakona.

Član 99.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja i objavljivanja na oglasnoj tabli društva, kao i upoznavanjem zaposlenih sa sadržajem Pravilnika

Original ovjeren Pravilnik nalazi se u registratoru UO VMŠZ Doboj.

Broj protokola: 200/26

Datum: 21.07.2026.godine.

Predsjednik Upravnog odbora